

"OILA VA GENDER" ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI

MARKAZIY OSIYODA JAMIYAT, GENDER VA OILA

xalqaro ilmiy jurnali

*Society, Gender and Family in
Central Asia*
international academic peer reviewed journal

*Общество, гендер и семья в
Центральной Азии*
международный научный рецензируемый журнал

2025/1 (14)

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasining
2021-yil 18-iyundagi 0996-sonli "Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan
o'tkazilganligi to'g'risida guvohnoma"si olingan.

*Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya
komissiyasining dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy
nashrlar RO'YXATI (2019)ga pedagogika, psixologiya, tarix va falsafa fanlari bo'yicha
doktorlik dissertatsiyalari himoyasi uchun ilmiy maqolalar e'lon qilinishi mumkin
bo'lgan jurnal sifatida ro'yxatga olingan.*

DOI: 26739/2118-9998

ISSN 2049-3630

TOSHKENT

TAHRIR HAY'ATI RAISI:

EGAMBERDIYEVA Nodira Melibayevna (*Bosh muharrir*) – *pedagogika fanlari doktori, professor.*

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

NARBAYEVA Tanzila Kamalovna – *sotsiologiya fanlari doktori, professor.*
SAIDOVA Galina Karimovna – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
SHOUMAROV G'ayrat Baxramovich – *psixologiya fanlari doktori, professor.*
ABDURAMANOV Xamid Xudaybergenovich (*Bosh muharrir o'rinbosari*) – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
BEKMURADOV Adham Sharipovich – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
MA'RUFOVA Gulnora Mahmudovna – *Oliy Majlis Senatining Xotin-qizlar va gender tenglik masalalari qo'mitasi a'zosi, senator.*
MUSURMANOVA Aynisa Musurmanovna – *pedagogika fanlari doktori, professor.*
RAHIMOVA Nigina Xayrullayevna – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
SAIDOV Akmal Xolmatovich – *yuridik fanlari doktori, professor.*
YAKUBJANOVA Dilobar Batirovna – *pedagogika fanlari doktori, dotsent.*
TASHMUXAMEDOVA Diloram Gafurjanovna – *tibbiyot fanlari nomzodi.*
ZOXIDOV Azamat Azamjonovich – *iqtisodiyot fanlari doktori, professor.*
ZIYAYEV Azamad Xamidovich – *tarix fanlari doktori, professor.*
ABDUSAMATOV Xasanboy Usmonjon o'g'li – *psixologiya fanlari doktori.*
TO'RAQULOV Ulug'bek Xolbutayevich – *pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)*

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Эгамбердиева Нодира Мелибаевна (*Главный редактор*) – *доктор педагогических наук, профессор.*

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Нарбаева Танзила Камаловна – *доктор социологических наук, профессор.*
Сандова Галина Каримовна – *доктор экономических наук, профессор.*
Шоумаров Гайрат Бахрамович – *доктор психологических наук, профессор.*
Абдураманов Хамид Худайbergenovich (*Заместитель главного редактора*) – *доктор экономических наук, профессор.*
Бекмуратов Адхам Шарипович – *доктор экономических наук, профессор.*
Маъруфова Гулнора Махмудовна – *сенатор, член Комитета Сената Олий Мажлиси по вопросам женщин и гендерного равенства.*
Мусурманова Айниса Мусурмановна – *доктор педагогических наук, профессор.*
Рахимова Нигина Хайруллаевна – *доктор экономических наук, профессор.*
Сандов Акмал Холматович – *доктор юридических наук, профессор.*
Якубжанова Дилобар Батировна – *доктор педагогических наук, доцент.*
Ташмухамедова Дилорам Гафуржановна – *кандидат медицинских наук.*
Зохилов Азамат Азамjonovich – *доктор экономических наук, профессор.*
Зияев Азамат Хамидович – *доктор исторических наук, профессор.*
Абдусаматов Хасанбой Усмонjon угли – *доктор психологических наук.*
Туракулов Улугбек Холбутаевич – *доктор философии педагогических наук (PhD)*

THE CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD:

Egamberdiyeva Nodira Melibayevna
(*Editor-in-Chief*) – *Doctor of Pedagogical sciences, Professor.*

MEMBERS OF THE EDITING BOARD:

Narbayeva Tanzila Kamalovna – *Doctor of Sociological sciences, Professor.*
Saidova Galina Karimovna – *Doctor of Economic sciences, Professor.*
Shoumarov Ghayrat Bakhramovich – *Doctor of Psychological sciences, Professor.*
Abduramanov Khamid Khudaybergenovich (*Deputy Editor-in-Chief*) – *Doctor of Economic sciences, Professor.*
Bekmuradov Adkham Sharipovich – *Doctor of Economic sciences, Professor.*
Marufova Gulnora Makhmudovna – *Senator, Member of the Senate Committee of the Oliy Majlis on Women and Gender Equality.*
Musurmanova Aynisa Musurmanovna – *Doctor of Pedagogical sciences, Professor.*
Rakhimova Nigina Khayrullayevna – *Doctor of Economic sciences, Professor.*
Saidov Akmal Kholmatovich – *Doctor of Juridical sciences, Professor.*
Yakubjanova Dilobar Batirovna – *Doctor of Pedagogical sciences, Associate Professor.*
Tashmukhammedova Diloram Ghafurjanovna – *Candidate of Medical sciences.*
Zokhidov Azamat Azamjonovich – *Doctor of Economic sciences, Professor.*
Ziyayev Azamad Khamidovich – *Doctor of Historical sciences, Professor.*
Abdusamatov Khasanboy Usmonjon ugli – *Doctor of Psychological Sciences.*
Torakulov Ulugbek Holbutayevich – *Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD)*

XALQARO TAHRIR HAY'ATI:

Doktor Rashmini Koparkar,
Rossiya va Markaziy Osiyoni o'rganish markazi dotsenti
Xalqaro tadqiqotlar maktabi,
Javoharlal Neru universiteti,
Nyu-Dehli, Hindiston

Artamonova Yekaterina Iosifovna,
Chelyabinsk davlat madaniyat instituti,
pedagogika fanlari doktori, professor

Doktor Priti Kesavan,
Texnologiya fakulteti boshlig'i,
London biznes va moliya maktabi,
Singapur

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Доктор Рашмини Копаркар,
Доцент Центра исследований России и Центральной Азии,
Школа международных исследований,
Университет Джавахарлала Неру,
Нью-Дели, Индия

Артамонова Екатерина Иосифовна,
Челябинский государственный институт культуры,
доктор педагогических наук,
профессор

Доктор Прити Кесаван,
Руководитель Технологического факультета
Лондонская школа бизнеса и финансов, Сингапур

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD:

Dr. Rashmini Koparkar
Assistant Professor
Centre for Russian and Central Asian Studies
School of International Studies
Jawaharlal Nehru University
New Delhi, India

Artamonova Yekaterina Iosifovna
Chelyabinsk State Institute of Culture
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor

Dr. Preethi Kesavan
Head, School of Technology
London School of Business and Finance, Singapore

MENEJMENT

Xaydarova J.A. Rahbar ayollarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish zaruriyati.....	4
--	---

SOTSILOGIYA

Muxamedjanova L. Oilaviy munosabatlarda yuksak ideallar – adolat, muhabbat, do'stlik, birodarlik, o'zaro hurmat-izzat tamoyillari.....	12
Axmedova D.O. Mehnat migratsiyasi feminizatsiyalashuvi: xotin-qizlar psixologiyasi va ijtimoiy identifikatsiya	19
Vaxidova S.A. Gender rollarining evolyutsiyasida ta'lim institutining o'rni: avlodlararo ijtimoiy tahlil.....	26
Komilova X.T. Xotin-qizlar ilmiy tadqiqotchilik faoliyatining sotsiologik tahlili	37
Xudoyberdiyeva M. O'smir yoshlarda kitobxonlik tushunchasi va kitob o'qishni rag'batlantirishga qaratilgan tadqiqot natijalari tahlili.....	42
Alimasov V.A. O'zbekistonning oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash strategiyasi (ijtimoiy-falsafiy yondashuv).....	47
Samanova Sh.B. Ekologik sivilizatsiya rivojida inson-tabi'at munosabatlarining o'zgarib borishi	53

OILA VA JAMIYAT

To'rayev O.B. Jamiyat transformatsiyasi sharoitida ijtimoiy xavfsizlik holatiga demografik omilning ta'siri	59
Saipova M.L. Migratsiya dahl qilgan oilalarda voyaga yetayotgan o'smirlarda o'z-o'zini dolzarblashtirish jarayoni	68
Abduraximova F.Y. Oilalarda ma'naviy qadriyatlar vositasida xotin-qizlar faolligini takomillashtirishning innovatsion usullari	73
Ganiyev A.A. The role of pre-migration expectations in post-migration stress among Uzbek immigrants in Russia	77
Toshmurodov M.I. Oilaviy qadriyatlar va ularni harakatlantiruvchi determinantlar tasnifi	82

PSIXOLOGIYA

Bo'riyeva M.Sh. Oila institutini mustahkamlashning psixologik aspektlari	88
Yangiboyeva D.R. Ko'p bolali oilalardagi shaxslararo munosabatlarning psixologik predikatlari	93
Raximova X. Oilada shaxsdagi stress va o'ziga nisbatan ishonchsizlik moddiy yetishmovchilik hissini yuzaga keltiruvchi psixologik omil sifatida	99
Nasrullayeva A.A. Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning psixosotsial determinantlari	104
Sultanova S.M. Ayollarda aybdorlik hissi vujudga kelishining sabablari	110
Абдуганиева Д.А. Влияние семейного микроклимата на эмоциональное состояние личности в контексте тревожности	115
Асанова Г.М. Процессы социально-психологической адаптации родителей детей, больных онкологией	122
Olimjonova Z.B. Sevgining ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida xorij olimlari tomonidan tadqiqi...128	
Sharipova A.S. Analysis of the features of adaptation of adolescents to society in conditions of living in a family with violence	136

PEDAGOGIKA

Matkarimov A.M. Xalqaro baholash tadqiqotlari asosida oilaning ta'limiy funksiyasini rivojlantirishga qaratilgan tahlil va tavsiyalar.....	141
---	-----

ILMIY YANGILIKLAR VA TAHLILLAR

Hojiyev R.B. Talabalar turar joylarida istiqomat qiladigan qizlarni qo'llab-quvvatlash, mavjud ijtimoiy-axloqiy muammolarni hal etish masalalari (Turkiya tajribasi misolida)	147
Rustamova N.Y. Oilada kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik tajriba-sinov natijalari va samaradorligining ilmiy tahlili.....	154
Bakirova N.B. Professional ta'lim muassasalari bitiruvchilari bandligini ta'minlash mexanizmlari....	161
Мусаева М.И. Ранняя реабилитация и социализация детей с двигательными нарушениями	168

Axmedova Dildora Olimjonovna,
*ISFT instituti "Psixologiya va pedagogika" kafedrası dotsenti,
 Sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),
 Oila va gender ilmiy-tadqiqot instituti doktoranti
 e-mail: ahmedovadildora4@gmail.com*

MEHNAT MIGRATSIYASI FEMINIZATSIYALASHUVI: XOTIN- QIZLAR PSIXOLOGIYASI VA IJTIMOIY IDENTIFIKATSIYA

Annotatsiya. Migratsiya oqimlarining feminizatsiyasi, ya'ni migrantlarning umumiy sonida ayollar ulushining oshishi ekspertlar tomonidan xalqaro mehnat migratsiyasi rivojlanishining eng yangi bosqichining o'ziga xos xususiyati sifatida e'tirof etilmoqda. Bu ko'p jihatdan globallashuv jarayonlari bilan birga keladigan jahon iqtisodiyotidagi tarkibiy o'zgarishlar bilan bog'liq. Bandlik tuzilmasida xizmat ko'rsatish sohasining ortib borayotgan ustunligi rivojlangan davlatlarning xizmat ko'rsatish sohasida malakasiz mehnatda band bo'lgan migrant ayollarga bo'lgan ehtiyojini shakllantiradi.

Tayanch so'zlar: migratsiya, femininlik, hayotdan qoniqish, shaxslararo munosabatlar, mehnat resursi, motivatsiya, ehtiyoj, mustaqillik, ierarxiya.

Аннотация. Феминизация миграционных потоков, то есть увеличение доли женщин в общей численности мигрантов, признается специалистами характерной чертой новейшего этапа развития международной трудовой миграции. Во многом это обусловлено структурными изменениями в мировой экономике, сопровождающими процессы глобализации. Растущее доминирование сферы услуг в структуре занятости формирует потребность развитых стран в женщинах-мигрантах, занятых неквалифицированным трудом в сфере услуг.

Ключевые слова: миграция, женственность, удовлетворенность жизнью, межличностные отношения, трудовой ресурс, мотивация, потребность, независимость, иерархия.

Annotation. The feminization of migration flows, that is, an increase in the share of women in the total number of migrants, is recognized by experts as a characteristic feature of the latest stage in the development of international labor migration. This is largely due to structural changes in the world economy, which are accompanied by globalization processes. The increasing dominance of the service sector in the employment structure forms the need of developed countries for migrant women employed in unskilled labor in the service sector.

Key words: migration, femininity, life satisfaction, interpersonal relationships, labor resource, motivation, need, independence, hierarchy.

Kirish. Migratsiya masalalari insoniyat taraqqiyotining harakatlantiruvchi kuchi bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, ba'zi muammolar saqlanib qolmoqda. Xalqaro migratsiya tashkiloti hisobotlariga muvofiq ushbu jarayon xuddi

shunday intensivlikda davom etsa, 2050-yilda migrantlar dunyo bo'yicha 405 mlnni tashkil etish ehtimoli baland¹. Ushbu jarayonda faol

¹ Mahonen T.A. Acculturation expectations and experiences as predictors of ethnic migrants' psychological

ishtirok etuvchi davlatlar funksiyalariga ko'ra, migrantlarni chiqaruvchi (donor mamlakatlar), tranzit qiluvchi, qabul qiluvchilar (retsipiye davlatlar) kategoriyalariga ajralmoqda². Ayniqsa, mehnat migratsiyasining ko'lam uchala turdagi davlatlar uchun ma'lum ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni shakllantirmoqda. Shunday bo'lsa-da, qabul qiluvchi mamlakatlar uchun mehnat migratsiyasi ishchi kuchining yosharishi ayrim sohalarning intensiv rivojlanishi (qishloq xo'jaligi, qurilish, shaxsiy xizmatlar, tadbirkorlik, ijtimoiy himoya, kadrlar tanqisligi)ga turtki bo'lmoqda. O'z o'rnida, migrantlarni yetkazib berayotgan davlatlar esa valyuta transferlari ulushidan katta moliyaviy manfaat ko'rmoqdalar. Rivojlangan davlatlarga ko'chib borgan kishilar esa, o'z yurtiga investitsiya, zamonaviy texnologiyalar, innovatsion mehnat ko'nikmalari va yangi tajribalar olib kirmoqdalar. Bugungi kunda xalqaro migratsiya ichki migratsiyaga nisbatan kuchli oqimlarni hosil qilib, bir tomondan norasmiy mehnat migratsiyasi ulushi oshib borsa, ikkinchi tomondan, majburiy tashqi migratsiya saldosi o'smoqda. Natijada, qabul qiluvchi mamlakatlar, migrantlarning nisbatan o'z qatlamlari sanalgan ayollar va bolalarni joylashtirish va ular uchun zaruriy ijtimoiy shart-sharoitlarni yaratib berishda moliyaviy muammolarga duch kelmoqda.

Maqsad va uni asoslash. So'nggi tadqiqotlarda ayollar migratsiyasi qashshoqlik, gender tengsizlik, moliyaviy farovonlik xohishi kabi sabablar bilan bir qatorda, ijtimoiy frustratsiya (hozirgi holatidan qoniqmaslik), ayollarga imkoniyatlarning ortishi, gender rollarning tenglashishi, karyeraga intilishi ham ayollarning erkinlikka, mustaqillikka intilishining ortib borishiga motiv vazifasini bajarmoqda. Ayollar migratsiyasining rivojlanishi ijtimoiy jamiyat hayotida qarovsiz farzandlar, qariya ota-onalar, ajralishlar, yot qadriyatlarni o'zlashtirish, xulq-atvorining o'zgarishi va nizoli oilalar sonining ortishiga sabab bo'lmoqda. Shu kabi muammolar ayollar migratsiyasining ijtimoiy-psixologik tadqiq etilish zaruratini hosil qilmoqda.

well-being / T.A. Mähönen, I. Jasinskaja-Lahti // *Journal of Cross-Cultural Psychology*. – 2013. – Vol. 44. – № 56. – P. 178.

² Graeme H. "Migration and Women's Empowerment" in Presser, Harriet/Sen, Gita (ed), *Women's Empowerment and Demographic Processes, Moving beyond Cairo*, Oxford, 2000, p.288.

Nikoh migratsiyasi rivojlangan mamlakatlarga iqtisodiy rivojlanmagan, moliyaviy yashash darajasi past ko'rsatkichga ega bo'lgan davlatlardagi migrantlarning borishi va oila qurishi hisobiga kundan kunga o'sib bormoqda. Ayollar uchun eng katta motiv moliyaviy barqarorlik bo'lsa, erkaklar uchun boshqa omillar ustunlik qiladi, masalan, boshqa davlatda yashash huquqini qo'lga kiritish kabi. Migratsiyaning qanday ko'rinishi bo'lishidan qat'i nazar ijtimoiy psixologik muammolar ham mavjud bo'ladi. Jumladan, adaptatsiya jarayonida inson til bilan bog'liq muammolar, qadriyatlar tizimi kabi insonga begona jarayonlarni o'zlashtirishda individual psixologik stressni boshdan kechiradi. Migratsiyaning eng asosiy qismini mehnat migratsiyasi egallaydi. Mehnat jarayonidagi insonga xavf beruvchi eng katta omil jismoniy va psixologik stressning normadan oshib ketishi hisoblanadi.

Butun dunyoda ayollar migratsiyasi tezlik bilan ortmoqda. Shulardan biri – majburiy migratsiyadir. Majburiy migratsiya sodir bo'lishiga bir qancha sabablar mavjud. Masalan, mamlakatdagi siyosiy notinchlik, mintaqaviy muammolar (suv taqchilligi, yashash uchun sharoitning yo'qolib borishi), qashshoqlik. Qashshoqlik sabab migratsiya jarayoni ortib borishi tabiiy jarayon hisoblanadi, ammo o'ta qashshoqlikda yashovchi mamlakatdagi ayollar migratsiya ham qila olishmaydi, chunki transport muammosi, boshqa davlatga borgungacha bo'lgan xarajatlar, shu bilan bir qatorda u yerdagi ayollarning ma'lumot darajasi ham muammoli holat hisoblanadi. Ayollar migratsiyasi, asosan, rivojlanish bosqichidagi mamlakatlarda ko'p kuzatiladi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda ta'lim ham, kasblar ham, yashash sharoiti va chetga chiqish imkoniyatlari ham rivojlanib boradi. Fuqarolar ta'lim olish, yaxshi mablag' topish, eng yaxshi hunarlarni o'rganish uchun ham migratsiya qilishadi. Ayollar hozirda erakaklardan mustaqil ravishda migratsiya qilishi ko'paymoqda. Bunga sabab gender tenglik va ayollar uchun imkoniyatning oshib borayotganligi hisoblanadi. Shunday bo'lsa-da, ayollar hamon migratsiya jarayonida ikkinchi darajali bo'lib ko'rinmoqda va migratsiya qurbonlari orasida ayollar yetakchilik qilmoqda³.

³ Hania Z. *Female migrants: bridging the gaps throughout the life cycle* selected papers of the unfpa-iom expert group meeting New York, 2-3 may 2006.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ayollar shaxsiy manfaat va ko'proq avtonomiyaga intilishlari hamda o'zlarini patriarxal muhitdan, jumladan, zo'rvonlik keng tarqalgan sharoitlardan chetlatish istagida bo'lishlari uchun ham migratsiya qilishmoqda⁴. Ayollar migratsiyasi turlari bo'yicha oxirgi o'rinlarda turuvchi ta'lim migratsiyasi ham ayollarni o'ziga jalb qilmoqda. Ta'lim migratsiyasi asosini yosh ayollar tashkil qiladi. E'tiborli jihati shundaki, ayollar uchun zulm, zo'rvonlik ko'p bo'lgan hamda huquqi ta'minlanmagan davlatlardan ketishning eng ma'qul yo'li ta'lim migratsiyasi hisoblanadi. Chunki, ta'lim migratsiyasi vaqtinchalik bo'lsa-da, uni uzoq vaqtli migratsiyaga aylantirish imkoniyati yuqori. Ta'lim olgan joyida doimiy ishlash uchun qolishi yoki oila qurib rivojlangan davlat fuqaroligiga erishish mumkin⁵.

Ilmiy muammoning tavsifi va yechimi.

Ayollar, tarixan olib qaralsa, juda ko'p davlatlarda erkaklardan oldin doimiy ichki va tashqi migratsiya ishtirokchisi bo'lgan. Masalan, Hindiston va O'rta Osiyo hududlarida ayollar turmush o'rtog'ining uyiga nikohdan so'ng ko'chib o'tgan. Tashqi migratsiya esa keyinchalik boshqa davlatlarga turmushga chiqish orqali rivojlanib borgan. Yevropa, AQSh va Rossiya kabi davlatlar ayollar nikoh migratsiyasi uchun "mezbon erkaklar mamlakatlari" bo'lib qolmoqda. Bu xalqaro migratsiya siyosatining og'riqli muammolaridan biri hisoblanadi. Hozirda "soxta nikohlar" ko'payib bormoqda, shu bilan birga, ayollarning "odam savdosi" qurboni bo'lishga olib kelish ehtimolini kuchaytirmoqda. Ayollar migratsiyasi va "odam savdosi" o'rtasida juda nozik chiziqli mavjud. Qul qilib yoki fohishalikka sotish ayollar migratsiyasidagi eng katta muammolardan biri hisoblanadi. Hozirda juda ko'plab tashkilotlar ayol migrantlar huquqi uchun kurashib kelmoqda⁶. Tadqiqotlarning ko'rsatishicha, migratsiyaning

muvaffaqiyatli bo'lishi migratsiyaga undovchi motivga bog'liq. Motivlarning ayollar va erkaklarda turlicha bo'lishini jinsga bog'liq deb tushuntirish mumkin. Bundan tashqari, erkak va ayolda dunyoni, voqea-hodisalarni qabul qilishdagi ruhiy holat ham tubdan farq qiladi.

Migratsiya motivida moddiy ehtiyoji mavjud bo'lgan ayollar ham madaniy stressni boshdan kechiradilar. Qabul qilinishi qiyin bo'lgan munosabatlar, qadriyatlar, kommunikativ qiyinchiliklar bo'lishiga qaramay, muhitga moslashishga harakat qilayotgan ayol o'zini rol o'ynayotgandek his qilishi tadqiqotlarda aniqlangan⁷.

Migratsiyaga tayyorgarlik ko'rayotgan ayol, albatta, ko'chib o'tayotgan davlatining urf-odatini, an'analarini, qadriyatlar tizimi va tilini o'rganishga harakat qiladi. Ko'chib o'tish maqsadiga ko'ra rejalar tuzadi. Natijada, ayol migratsiyadagi "ideal"ni o'zining ongida yaratadi. Migratsiya jarayonida esa shunchalik tafovut katta bo'lishi mumkinki, ongidagi "Ideal men va haqiqiy men"i o'rtasida chalkashlik, yolg'izlik hissi paydo bo'ladi. Kelajagi haqida salbiy tassavurlar paydo bo'ladi. Hozirgi kun haqida o'ylay olmaydi. O'ziga ishonchni, haqiqiy o'zligini yo'qota boshlaydi. Bu jarayon har bir migrantda emas, asosan, birinchi bor migratsiyaga borayotgan va melanxoliyaga moyil shaxslarda ko'proq va kuchliroq kuzatiladi. Streessli vaziyatlarda inson imkoniyatlarni yoki erishilayotgan natijalarni past baholashga moyilligi oshadi. Ko'ngilsizliklarni esa katta deb hisoblaydi. Bu insonning shaxsiyati bilan bog'liq jarayon bo'lgani bois psixologik xizmat doirasida ishlash samara beradi⁸.

Ayollar migratsiyasida psixologik muammolar bilan bir qatorda quyidagi masalalarni ham keltirib o'tish joizdir. Ayollarning odam savdosi, jismoniy va jinsiy zo'rvonlikka uchrashini ayollar migratsiyasining eng xavfli muammolaridan biri sifatida ko'rsatishimiz mumkin. Yashirin, noqonuniy migratsiya esa bu omillarni kuchaytirib yubormoqda. Ayniqsa, bugungi dunyodagi vaziyat: urushlar, siyosiy va ekologik beqarorlik ayollarni

⁴ Yang F. Breadwinning: Migrant workers' family motivation in facing life-threatening events and its performance implications. *Journal of Business Research*, 2022, no. 150, pp. 491–502.

⁵ Алексанова О.Е. Семейные и индивидуально-психологические характеристики жизнеспособности эмигрантов. Человек в условиях неопределенности. Сборник научных трудов научно-практической конференции с международным участием. В 2-х т. Т. 1. Бакуштова Е.В.

⁶ Баднер С. Нетерпимость к неопределенности как переменная личности. *Журнал личности*. 1962. вып. 3 (1). — С. 29–50

⁷ Барсукова М.Е. Женщины и миграция: причины, проблемы и последствия // Женщина в российском обществе. 2012. № 2. — С. 78–82.

⁸ Илимбетова А.А. Факторы и экономические последствия женской трудовой миграции в России // Вестник Московского университета. Сер. 6. 2013. № 4. — С. 89–100.

majburiy migratsiyaga undamoqda. Bu kabi muammolar global hisoblanib, dunyo hamjihatligi orqali bu muammolar o'z yechimini topishi mumkin. Migratsiya xohishining past rivojlangan va rivojlanayotgan davlat fuqarolari orasida ortib bormoqda. Lekin, migratsiya uchun yaratilgan huquqiy va institutsional infratuzilmalar hammaning ham xohishini amalga oshirishni ta'minlay olmaydi. Natijada, nazoratsiz noqonuniy migratsiya yo'nalishining rivojlanishi ortib boraveradi. Xotin-qizlarning tashqi mehnat migratsiyasi (Turkiya davlati misolida) o'rganilganda jami 400 nafar respondent ishtirok etdi (Turkiyda ishlovchi 100 nafar ayollardan, 50 nafari Samarqand, 50 nafari Toshkent viloyati, 50 nafari Surxondaryo viloyati, 50 nafari Farg'ona viloyatidan, 50 nafari Andijon viloyati, 50 nafari Namangan viloyatidan borib ishlovchi ayollar shular jumlasidandir). Tadqiqotimizda ishtirok etgan xotin-qizlarning 70%i Istanbul shahrida, 20%i Anqara shahrida, 10%i esa Bursa shahrida mehnat faoliyatini amalga oshirayotgani ma'lum bo'ldi.

1-jadval

Turkiya Respublikasiga migrant sifatida borgan xotin-qizlarning oilaviy ahvoli bo'yicha taqsimoti (% hisobida)

Oilaviy ahvoli	Soni (nafar)	Foiz (%)
Turmushga chiqmagan	83 nafar	20,8%
Oilali	175 nafar	43,8%
Ajrashgan	121 nafar	30,3%
Turmush o'rtog'i vafot etgan	21 nafar	5,3%
Jami:	400 nafar	100,0%

Xotin-qizlarning oilaviy ahvoli o'rganilganda, ulardan turmushga chiqmaganlar 20,8%, oilalilar 43,8%, ajrashganlar 30,3%, turmush o'rtog'i vafot etganlar 5,3%ni tashkil etdi. Bundan ko'rinadiki, Turkiyaga borib ishlovchilarning aksariyati oilali ayollar hisoblanar ekan. Turkiyaga mehnat migranti sifatida borgan ayollarning kim bilan borganligi so'ralganda: o'zi yolg'iz borgan xotin-qizlar 59,3%, turmush o'rtog'i bilan borganlar 3%, dugonalari, tanishlari bilan borganlar 22% hamda qarindoshlari bilan borganlar 15,8%ni tashkil etdi. Raqamlardan oydinlashadiki, Turkiyaga borgan mehnat migrantlarining 59,3% yolg'iz borgan xotin-qizlar ekan.

2-jadval

Xotin-qizlarning migratsiya motivi bo'yicha ma'lumoti

Migratsiya motivi	Soni (nafar)	Foiz (%)
O'z xohishiga ko'ra ketgan	379 nafar	94,8%
Boshqasi (<i>boshqa sabab bilanmi yoki boshqasi-ning xohishiga ko'rami?</i>)	21 nafar	5,3%
Jami:	400 nafar	100,0%

Xotin-qizlarning migratsiya motivi ham o'rganilganda 94,8% xotin-qiz mehnat qilish uchun o'z xohishiga ko'ra Turkiya davlatiga ketgani aniq bo'ladi.

3-jadval

Xotin-qizlarning migratsiya muddati bo'yicha ma'lumoti

Muddati	Soni (nafar)	Foiz (%)
3 oydan 1 yilgacha	40 nafar	10,0%
1 yildan 3 yilgacha	117 nafar	29,3%
3 yildan 5 yilgacha	155 nafar	38,8%
5 yildan 7 yilgacha	30 nafar	7,5%
8 yil va undan ko'p	58 nafar	14,5%
Jami:	400 nafar	100,0%

Tahlillardan ma'lum bo'lishicha, xotin-qizlarning aksariyatini 3 yildan 5 yilgacha muddatda Turkiyada mehnat qilayotganlar tashkil etdi.

4-jadval

Mehnat migratsiyasiga chiqishga sabab bo'lgan omillar tahlili

Sabablar	Soni (nafar)	Foiz (%)
O'qishdan so'ng yaxshi ish va maosh taklifi	139 nafar	34,8%
Moddiy yetishmovchilik	53 nafar	13,3%
Ish yo'qligi	190 nafar	47,5%
Oiladagi tazyiq va zo'ra-vonlikdan qochish	18 nafar	4,5%
Jami:	400 nafar	100,0%

Tahlillardan xotin-qizlarda tashqi mehnat migratsiyasi motivi, asosan, moddiy yetishmovchilik emas, balki ko'nglidagidek ish mavjud emasligi bo'lib chiqmoqda. Shuningdek, o'qishni tugatgandan

keyin mo‘may daromad olish ilinji ham migratsiya motivini yuzaga keltiruvchi omil bo‘lishi kuzatildi. respondentlardan Turkiyada ishini qanday topishi haqida so‘ralganda, Internet va ijtimoiy tarmoq orqali ish topganlar 34,8%ni, mehnat migratsiyasi agentligi orqali ishga ketganlar 17,7%ni, qarindosh yoki tanishlari orqali tashqi mehnat migratsiyasini amalga oshirganlar 47,9%ni tashkil etdi. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali ish topib, tashqi mehnat migratsiyasini amalga oshirayotgan ayollar salmog‘ining yuqoriligi ham ba’zida xotin-qizlarning begona yurtda qiyinchiliklarga duch kelib, aldanib qolishlariga sabab bo‘lishi mumkin.

E.B.Tyuryukova Markaziy Osiyodan kelgan migrant ayollar muammolari bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borgan. Tadqiqot xulosalariga ko‘ra, Markaziy Osiyo ayollari ikki xil ko‘rinishda migratsiya qilishadi: mustaqil va qaram. Mustaqil migratsiyada ayollar o‘zlari yolg‘iz boshqa davlatga ish, o‘qish uchun jo‘nab ketsa, qaram holatda turmush o‘rtog‘i, akasi, otasi kabi hamrohlari bilan birgalikda migratsiya qilishadi. Ayollar topgan daromadining katta qismini vatanida qolgan farzandlari yoki ota-onasi, qarindoshlari uchun uyiga yuborishadi. Chunki migrant ayollarning ko‘pchiligi hozirda oilada yagona boquvchi bo‘lib qolmoqda. Migrant ayollarning eng katta muammolaridan biri migratsiya jarayonida tug‘ilgan farzandlar hisoblanadi. Bugungi kunda farzandlarini tashlab ketayotgan migrant ayollar orasida Qirg‘iziston ayollari 1-o‘rinda turadi, keyingi o‘rinlarda O‘zbekiston va Tojikiston migrant ayollari turishi tadqiqot davomida aniqlangan.

Bolalarni tashlab ketishga sabablar ko‘p bo‘lib asosiylari quyida keltirilgan. Migrant ayollar migratsiya jarayonida farzandli bo‘lishni rejalashtirmasligi, farzandi bilan yashashi uchun joy va sharoitning yo‘qligi, bola bilan ish topa olmasligi yoki ish joyini yo‘qotish ehtimolining yuqoriligi, migratsiya jarayonida tug‘ilgan farzandni o‘z yurtidagi qarindoshlari tan olmasligi kabi sabablar tufayli ayollar farzandlaridan voz kechadi. Bu migratsiyadagi eng katta muammolardan biri bo‘lib, ayollar uchun ham tashlab ketilgan bolalar uchun ham fojiaiy xususiyat kasb etadi. Markaziy Osiyo mamlakatlarida ayollar migratsiyasi bilan bog‘liq ijtimoiy-psixologik, iqtisodiy, gender tengligi bilan bog‘liq muammolar bo‘lishiga qaramay, ayollar migratsiyasi o‘sishi bilan birgalikda qadriyatlar va

an‘analarni tizimi ham o‘zgarayotganini kuzatish mumkin.

Dunyoda migratsiyaning rivojlanishi va immigrantlar sonining ortishi katta muammo hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, dunyo bo‘yicha 30-45 yosh oralig‘idagi migrantlar soni yuqori. Ba’zi migrantlarning migratsiya qilishdan niyati ko‘chib borgan davlatida doimiy qolish, fuqaroligini olish, ya’ni emigratsiyadir. S.L.Kandybovich va M.F.Sekach bu jarayonga quyidagicha tarif bergan: “Shaxsiy xavfsizlikni ta’minlash har bir inson ruhiy hayotining ajralmas qismidir”.

Boshqa davlatda doimiy yashash uchun ketish bir qarashda muammoli jarayon hisoblanmasa-da, an‘analarga ko‘ra erta oila qurish tez uchraydi. Bu yosh davrida ayollarning ham, erkaklarning ham ko‘pchiligida oilasi bo‘lishi tabiiy holdir. Ularning boshqa davlatda qolib ketishi qarovsiz bolalarning ko‘payishi demakdir. Bugungi kungacha migratsiyaning iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy vaziyati shaxsning psixologik holati natijasi sanaladi. Ayollar migratsiyasi hissiy va xulq-atvor komponentlari asosida individual holatidan kelib chiqadi. Ijtimoiy vaziyat va kelajak haqidagi niyatlari bilan chambarchas holda bog‘lanadi⁹.

Shaxsning xarakter-xususiyatlari shakllanishida qadriyatlar tizimining o‘rni beqiyosdir. Qadriyatlar oiladan shakllansa, jamiyat orqali to‘ldirib boriladi. Shaxsning qaror qabul qilishida ijtimoiy muhitning ta’siri juda katta rol o‘ynaydi. Inson qanday ijtimoiy muhitda yashasa, atrofida tilarning qanday ekanligi, ularning hayotiy tajribasi shaxsning kelajak rejalarini shakllantirishi oydinlashadi. Aynan ayollar migratsiyasiga sabab bo‘luvchi omillardan biri sifatida chet elda yashab, farovon hayotga erishayotgan insonlarni ijtimoiy tarmoqlarda kuzatish, qarindosh, tanishlarni chet-el haqidagi iliq fikrlarini eshitish orqali o‘z kelajagini migratsiya bilan bog‘lash kabi holatni ko‘rsatish mumkin. Ba’zi oilalarda “chet elda ishlabgina biror narsaga erishish mumkin”, degan stereotip ham mavjud. Bu kabi qarashlar oiladagi o‘sib kelayotgan yosh avlodning oliy ma’lumotli bo‘lish yoki kasb-hunar o‘rganish kabi faoliyat bilan shug‘ullanishni oldiga maqsad qilib qo‘ymasdan, chet elda omadini sinab ko‘rish xohishi ko‘payayotganini achinarli deb hisoblash mumkin.

⁹ Пескова Д.Р., Абреу Бастос О.П. Причины, риск и последствия распространения женской трудовой миграции: исследование на региональном уровне // Фундаментальные исследования. 2014. № 11, гл. 3. – С. 596-600.

Chet davlatda ishlashning qanday ijobiy tomonlari borligi soʻralganda moddiy ehtiyojlarni qoplash javobini 86%, erkinlikni 7%, tadbirkorlik va mutaxassislik boʻyicha tajriba orttirishni 5%, orzu-havaslarga erishishni 2% migrant tanlagan. Xotin-qizlarning aksariyati (86%i) xorijda mehnat qilishning ijobiy va foydali tomoni moddiy ehtiyojlarni qoplash deb bildirgan. Tashqi mehnat migratsiyasida duch kelingan huquqiy muammolar haqida respondentlar fikri quyidagicha tus oldi: hujjat rasmiylashtirishdagi toʻsiqlar 82%, oylik maoshi kamligi 9,5%, oylik maoshni toʻliq ololmaslik 3%, ish beruvchi tomonidan vazifalar qatoriga kirmaydigan ishlarni qilishga majburlash 3%, ish beruvchi tomonidan tahqirlash 2,5%ni tashkil etdi. Huquqiy muammolarning 82%i koʻpincha hujjat rasmiylashtirish bilan bogʻliq muammolar ekani aniqlandi. Chet elga ketganlikning shaxsiy moddiy ahvoriga taʼsiri oʻrganilganda, xotin-qizlarning 90%i moddiy ahvoli yaxshilanganini, 2%i ancha yaxshilanganini hamda yana migratsiya qilish motivi borligini, 4,5%i ahvol oʻzgarmaganligini, 2,5%i juda ham qiynalganini taʼkidlagan. Turkiyaga migratsiya motivi ijtimoiy moslashish hamda kutganlarining oqlaganini 90% xotin-qizlar taʼkidlab, moddiy ahvoli ancha yaxshilanganini bildirgan.

5-jadval

“Farzandingizni oʻzingiz bilan chet elga olib ketganmisiz?” savoliga berilgan javoblar

Javoblar	Soni (nafar)	Foizi (%)
Ha	45 nafar	11,3%
Yoʻq	308 nafar	77,0%
Javob berishim qiyin	47 nafar	11,7%
Jami:	400 nafar	100,0%

Natijalardan 77% xotin-qizlar mehnat migratsiyasiga yolgʻiz oʻzi farzandlarsiz borgani oydinlashadi. Oʻzi bilan birga olib ketganda qanday qiyinchiliklar boʻlishi haqidagi savollar xotin-qizlardan soʻralganda, 29%i farzandi tez moslashishini, 38,8%i tilni bilmagani uchun maktab hamda bogʻchada qiynalishini, 28,8%i maktab va bogʻchaga joylashda qiyinchiliklar boʻlishini hamda 3%i farzandi yurtiga qaytib ketishini xohlashi mumkinligini taʼkidlab oʻtgan. Olingan empirik tadqiqotlar natijalariga koʻra, xotin-qizlarning oʻzlari bilan farzandlarni olib kelishni

istamasliklariga asosiy sabab sifatida til omili hamda maktab va bogʻchaga farzandini joylashtira olmaslik borasidagi stereotiplar va moslashuvlar sabab boʻladi. Xotin-qizlardan farzandi bilan qanchalik darajada muloqot qilishi borasidagi savollar soʻralganda, ularning 71,5%i har kuni telefon orqali gaplashishini, 20%i ijtimoiy tarmoqlar orqali yozishib, xabarlashib turishini, 3,5%i 3 kunda bir marta telefon orqali muloqot qilishini, 5%i umuman muloqot qilmasligini aytgan. Xotin-qizlarning oʻz farzandlari taqdiri, yumushlari hamda hissiy holati bilan qiziqishlari koʻproq ekani hamda telefon orqali muloqot qilish bilan bolaga nisbatan mehr ehtiyojlarini qondirishi oydinlashadi.

Yakuniy qism. Xotin-qizlar migratsiyasining feminizatsiyasi zamonaviy global iqtisodiy jarayonlarning muhim xususiyatiga aylanib bormoqda. Bu jarayon, ayniqsa, jahon iqtisodiyotida xizmat koʻrsatish sohasining ustunlik kasb etishi bilan bogʻliq. Xizmat koʻrsatish sohasida yuqori malakani talab qilmaydigan ishlarning ortishi rivojlangan davlatlarda mehnat migrantlari, xususan, xotin-qizlarga boʻlgan talabni kuchaytirmoqda. Xotin-qizlar migratsiyasiga sabab boʻluvchi omillar Oʻzbekistonda ishsizlik darajasining yuqoriligi va yurt ichida munosib ish topishning qiyinligi ayollarning migratsiyaga moyilligini kuchaytirmoqda. Tadqiqot natijalariga koʻra, migrant ayollarning 86%i migratsiyaning asosiy ijobiy tomoni oʻzining moddiy ahvolini yaxshilash deb baholagan. Shuningdek, shaxsiy omillar ham mavjud boʻlib, ajrashgan ayollarning iqtisodiy mustaqillikka erishish istagini inobatga olish kerak. Tadqiqotda qatnashgan migrant ayollarning 31%ga yaqini ajrashganlar ekan bu tendensiyaning quvvatlaydi. Tadqiqot jarayonida madaniy va ijtimoiy bosimlar mavjudligi kuzatildi. Xususan, oʻz mamlakatlarida mustaqil shaxs sifatida oʻzini namoyon etish imkoniyatining cheklangan ham migratsiyaning ragʻbatlantiruvchi omillaridan biri boʻlib xizmat qilmoqda.

Migratsiyaning oʻziga xos ijtimoiy-iqtisodiy tomonlari ham mavjud boʻlib, xotin-qizlar tomonidan oilaga yuboriladigan mablagʻlar mahalliy iqtisodiyotni qoʻllab-quvvatlab, oilaviy daromadlar darajasini oshirmoqda. Shu bilan birga, bu vatanda qolgan farzandlarining taʼlim olishi uchun moddiy taʼminot vazifasini oʻtaydi. Turkiyaga borgan xotin-qizlar shaxsiy tajribasini oshirib, yangi

ko'nikmalarga ega bo'lishmoqda, bu esa ularning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirishi mumkin. Biroq, salbiy oqibatlarni ham inobatga olish kerak. Migrantlarning 74%i muhitga moslashishda qiyinchiliklarga duch kelayotganini ta'kidlagan. Bu, ayniqsa, tilni bilmaslik va ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning yo'qligi bilan bog'liq bo'lib, bunday holat kuchli ruhiy va jismoniy charchoqning kelib chiqishiga sabab bo'lmoqda. 85,2% migrant ayollar ish beruvchilar bilan rasmiy shartnoma tuzmagan. Bu ko'rsatkich migrant xotin-qizlarda huquqiy himoyaning yo'qligiga dalolat bo'lib, mehnat huquqlarining poymol qilinishiga olib kelmoqda. Migrant ayollarning 77%i farzandlarini vatanida qoldirgan, bu migratsiyaning oilaviy munosabatlarga salbiy ta'sir ko'rsatib, bolalarda ruhiy va ijtimoiy qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, xotin-qizlar migratsiyasi jamiyat va iqtisodiyotning rivojlanishiga muhim hissa qo'shmoqda, biroq uning ijtimoiy va psixologik oqibatlari ularning hayotiga jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. Xotin-qizlar migratsiyasidagi feminizatsiya jarayoni global xizmat ko'rsatish sohasida talabni qondirish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lsa-da, uni samarali boshqarish uchun ijtimoiy va iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish zarur. Ijtimoiy adolatni ta'minlash, qonuniy himoya

mexanizmlarini kuchaytirish va xotin-qizlarni ruhiy qo'llab-quvvatlash orqali migratsiya jarayonini xavfsiz va samarali qilish mumkin. Bu nafaqat migrant ayollarning shaxsiy hayoti va sog'ligiga, balki umumiy jamiyatning barqaror rivojiga xizmat qiladi.

Yuqorida ta'kidlab o'tilganidek, migratsiya oqimlari intensivligining oshishi va migratsiya tadqiqotlarining rivojlanishi bilan mamlakatimiz zamonaviy migratsiya jarayonlari masalalari bo'yicha xalqaro munozaraning ishtirokchisiga aylandi. Biroq migratsiya jarayonlarining tuzilishi, yo'nalishi va mohiyatini o'zgartirish ushbu hodisani o'rganishga yangi konseptual yondashuvlarni ishlab chiqish talabini qo'ymoqda. Shuningdek, bu ehtiyoj zamonaviy ilmiy bilimlarda migratsiya tadqiqotlarining intizomiy bo'linishi sharoitida alohida fanlarning yutuqlarini to'playdigan yagona kompleks yondashuv mavjud emasligi bilan ham dolzarb bo'lmoqda. Intizomiy cheklavlarni yengib o'tish imkoniyatlaridan biri qiyosiy va qiyosiy-tarixiy tadqiqotlar o'tkazish orqali ta'minlanadi, bu bizga migratsiya oqimlarining iqtisodiy va etnik tarkibi, migratsiya jarayonlarining tarixiy dinamikasida siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy sohalaridagi o'xshashlik va farqlarning ta'sirini hisobga olishga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mahonen T.A. Acculturation expectations and experiences as predictors of ethnic migrants' psychological well-being / T.A. Mähönen, I. Jasinskaja-Lahti // Journal of Cross-Cultural Psychology. – 2013. – Vol. 44. – № 56. pp. 786-806.
2. Graeme H. "Migration and Women's Empowerment" in Presser, Harriet/Sen, Gita (ed), Women's Empowerment and Demographic Processes, Moving beyond Cairo, Oxford, 2000, p.288.
3. Hania Z. Female migrants: bridging the gaps throughout the life cycle selected papers of the unfpa-iom expert group meeting New York, May 2-3, 2006.
4. Yang F. Breadwinning: Migrant workers' family motivation in facing life-threatening events and its performance implications. Journal of Business Research, 2022, no. 150, pp. 491–502.
5. Алексанова О.Е. Семейные и индивидуально-психологические характеристики жизнеспособности эмигрантов. Человек в условиях неопределенности. Сборник научных трудов научно-практической конференции с международным участием. В 2-х т. Т. 1.
6. Баднер С. Нетерпимость к неопределенности как переменная личности. Журнал личности. 1962. вып. 3 (1). – С. 29–50
7. Барсукова М.Е. Женщины и миграция: причины, проблемы и последствия // Женщина в российском обществе. 2012. № 2. –С. 78–82.
8. Илимбетова А.А. Факторы и экономические последствия женской трудовой миграции в России // Вестник Московского университета. Сер. 6. 2013. № 4. – С. 89-100.
9. Пескова Д.Р., Абреу Бастос О.П. Причины, риск и последствия распространения женской трудовой миграции: исследование на региональном уровне // Фундаментальные исследования. 2014. № 11, гл. 3. – С. 596-600.

MUASSIS:

“Oila va gender” ilmiy-tadqiqot instituti

JURNAL TAHRIRIYATI:

Bosh muharrir: **Egamberdiyeva N.**
Bosh muharrir o‘rinbosari: **Musurmanova A.**
Mas’ul kotib: **Mavlonov B.**
Muharrirlar: **Yunusov U., Sobirova E.,
Jabborov U.**
Sahifalovchi: **Umaraliyev Z.**
Dizaynerlar: **Abdullayev L., Sobirov F.**
Web dizaynerlar: **Yakubov O., Alimova Z.**

*Jurnaldagi materiallardan foydalanilganda mualliflik huquqini e’tiborga olgan
holda jurnalga havola berilishi shart.*

*Jurnalga kiritilgan maqola materiallari mazmuni mualliflarning shaxsiy
ilmiy-nazariy yondashuvi va qarashi sifatida talqin qilinadi.*

1940

Nashriyot ro‘yxat raqami № 1043191. 24.09.2021-y.

Bosishga ruxsat etildi: 27.12.2024.

“Times New Roman” garniturası. Qog‘oz bichimi: 60x84 1/8

Nashriyot bosma tabog‘i 7,2.

100000, Toshkent shahri, Mirzo Ulug‘bek tumani,
M.Ismoilıy ko‘chasi 1-G uy.